

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 13.5.2015
COM(2015) 263 final

Doporučení pro

DOPORUČENÍ RADY

**k národnímu programu reforem Lotyšska na rok 2015
a stanovisko Rady k programu stability Lotyšska z roku 2015**

Doporučení pro

DOPORUČENÍ RADY

k národnímu programu reforem Lotyšska na rok 2015

a stanovisko Rady k programu stability Lotyšska z roku 2015

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na čl. 121 odst. 2 a čl. 148 odst. 4 této smlouvy,

s ohledem na nařízení Rady (ES) č. 1466/97 ze dne 7. července 1997 o posílení dohledu nad stavy rozpočtů a nad hospodářskými politikami a o posílení koordinace hospodářských politik¹, a zejména na čl. 5 odst. 2 uvedeného nařízení,

s ohledem na doporučení Evropské komise²,

s ohledem na usnesení Evropského parlamentu³,

s ohledem na závěry Evropské rady,

s ohledem na stanovisko Výboru pro zaměstnanost,

s ohledem na stanovisko Hospodářského a finančního výboru,

s ohledem na stanovisko Výboru pro sociální ochranu,

s ohledem na stanovisko Výboru pro hospodářskou politiku,

vzhledem k těmto důvodům:

- (1) Dne 26. března 2010 schválila Evropská rada návrh Komise zahájit novou strategii pro růst a zaměstnanost (Evropa 2020) založenou na posílené koordinaci hospodářských politik. Tato strategie se zaměřuje na klíčové oblasti, v nichž je třeba přijmout opatření, aby se posílil evropský potenciál pro udržitelný růst a konkurenceschopnost
- (2) Dne 13. července 2010 přijala Rada na základě návrhů Komise doporučení o hlavních směrech hospodářských politik členských států a Unie (na období 2010–2014) a dne 21. října 2010 přijala rozhodnutí o hlavních směrech politik zaměstnanosti členských států. Tyto dokumenty společně tvoří tzv. integrované hlavní směry a členské státy byly vyzvány, aby je zohledňovaly v rámci svých vnitrostátních politik v oblasti hospodářství a zaměstnanosti.

¹ Úř. věst. L 209, 2.8.1997, s. 1.

² COM(2015) 263.

³ P8_TA(2015)0067, P8_TA(2015)0068, P8_TA(2015)0069.

- (3) Dne 8. července 2014 přijala Rada doporučení k národnímu programu reforem Lotyšska na rok 2014 a vydala stanovisko k aktualizovanému programu stability Lotyšska z roku 2014..
- (4) Dne 28. listopadu 2014 přijala Komise roční analýzu růstu⁴, jež zahájila evropský semestr koordinace hospodářských politik pro rok 2015. Téhož dne Komise na základě nařízení (EU) č. 1176/2011 přijala zprávu mechanismu varování⁵, ve které není Lotyšsko uvedeno mezi členskými státy, u nichž bude proveden hloubkový přezkum.
- (5) Dne 18. prosince 2014 potvrdila Evropská rada priority pro podporu investic, urychlení strukturálních reforem a odpovědnou fiskální konsolidaci podporující růst.
- (6) Dne 26. února 2015 zveřejnila Komise svou zprávu o Lotyšsku pro rok 2015⁶. V této zprávě byl posouzen pokrok, který Lotyšsko učinilo v plnění jemu určených doporučení přijatých dne 8. července 2014.
- (7) Dne 17. dubna 2015 předložilo Lotyšsko svůj národní program reforem na rok 2015 a svůj program stability z roku 2015. Vzhledem k jejich provázanosti byly oba programy posuzovány současně.
- (8) Na Lotyšsko se v současnosti vztahuje preventivní složka Paktu o stabilitě a růstu. Lotyšsko také těží z provádění doložky o systémové důchodové reformě, jak potvrzuje Eurostat. Lotyšsko ve svém programu stability požádalo o dočasné odchýlení se od postupu korekce požadovaného ke splnění střednědobého rozpočtového cíle, neboť pokračuje v provádění zásadní strukturální reformy zdravotnictví. Rozpočtové náklady na reformu zdravotnictví dosahují v roce 2016 výše 0,2 % HDP. Odhaduje se, že reforma do roku 2023 zvýší zaměstnanost o 0,6 % a úroveň HDP o 2,2 %. Pozitivní dopad na růst a dlouhodobou udržitelnost veřejných financí je posuzován jako realistický. Na základě prognózy Komise z jara 2015 však předpokládaný strukturální schodek ve výši 2,2 % HDP v roce 2016 převyšuje dostatečnou rezervu vzhledem k referenční hodnotě schodku ve výši 3 % HDP stanovené Smlouvou, která by měla být dodržena, má-li být použitelná doložka o strukturálních reformách. Proto Rada sice uznává opodstatněnost pokračující reformy zdravotnictví, ale domnívá se, že Lotyšsko neplní požadavky tak, aby mohlo v roce 2016 těžit z požadované dočasné odchylky.
- (9) Vláda ve svém programu stability z roku 2015 plánuje víceméně stabilní celkový schodek ve výši 1,4 % HDP v roce 2016 a 1,3 % v roce 2017, se zvýšením na 1,7 % v roce 2018. K dosažení těchto cílů zamýšlí vláda dosáhnout strukturálního schodku ve výši 1,8 HDP v roce 2016 a od roku 2017 1,4 % HDP. Postup v rámci programu stability zahrnuje odchylku na základě doložky o strukturální reformě, kterou u Lotyšska zřejmě nelze použít, a klasifikuje plánované dodatečné výdaje na obranu v období 2016–2019 jako jednorázové položky. Podle programu stability se předpokládá, že míra veřejného zadlužení klesne z 37 % HDP v roce 2015 na 34 % HDP do roku 2018, s určitými ročními výkyvy během tohoto období kvůli akumulaci likvidních aktiv pro účely řízení dluhu. Makroekonomický scénář, na němž jsou založeny rozpočtové projekce, je realistický. Opatření pro rok 2015 byla do značné míry provedena, jak bylo plánováno. Nebyla však dostatečně specifikována opatření

⁴ COM (2014) 902.

⁵ COM(2014) 904.

⁶ SWD(2015) 33 final.

na podporu plánovaných cílových schodků od roku 2016. Na základě prognózy Komise z jara 2015 Lotyšsko v roce 2015 splňuje požadavek vzhledem k použití doložky o důchodové reformě. V roce 2016 hrozí významná odchylka. Je zapotřebí, aby se strukturální saldo zlepšilo o 0,3 % HDP se zohledněním příspěvku na důchodovou reformu. Na základě prognózy Komise se o 0,3 % HDP zhoršuje, což je také spojeno s tím, že výdaje na obranu nelze klasifikovat jako jednorázová opatření. Na základě posouzení programu stability a s ohledem na prognózu Komise z jara 2015 se Rada domnívá, že hrozí, že Lotyšsko ustanovení Paktu o stabilitě a růstu nedodrží.

- (10) Právě se zřizuje národní nezávislá akreditační agentura a rozvíjí se nový model financování zaměřený na kvalitu pro lotyšské vysokoškolské vzdělávání. Navzdory určitému pokroku při reformě systému výzkumu a inovací, v souladu s rámcem pro inteligentní specializaci, přináší nedostatečné veřejné financování do roztržitého systému výzkumu a inovací jen slabé vědecké výsledky. Lotyšsko v roce 2013 investovalo jen okolo 0,6 % HDP do výzkumu a vývoje – jedná se o třetí nejnižší úroveň v EU. Intenzita výzkumu a vývoje ve veřejném sektoru dosáhla v roce 2013 pouze 0,43 % HDP. Nedostatek inovací a soukromých investic do odvětví s vyšší přidanou hodnotou a odvětví s intenzivním využitím znalostí brzdí konkurenceschopnost.
- (11) Navzdory učiněnému pokroku v oblasti snižování nezaměstnanosti je zapotřebí dalších kroků k prevenci nezaměstnanosti mladých a jejich negativních dlouhodobých důsledků, vedoucích k úbytku pracovní síly. Lotyšsko učinilo jistý pokrok v reformě odborného vzdělávání a přípravy a v reformě učňovské přípravy jakožto jejich složky; problémem ovšem zůstává jejich atraktivita, a to kvůli omezenému zapojení malých a středních podniků.
- (12) Navzdory významné míře analytické a plánovací činnosti, jež byla provedena, reformy sociální pomoci nepokročily a nejsou podepřeny dostatečnými rozpočtovými plány. Nízký rozsah a malá přiměřenost dávek v nezaměstnanosti a dávek sociální výpomoci brání efektivním krokům v oblasti snižování chudoby, sociálního vyloučení, a pokud jde o vysoký stupeň nerovnosti. Za těchto podmínek je dopad sociálních výdajů na snižování chudoby malý. V roce 2014 bylo 32,7 % obyvatel Lotyšska ohroženo chudobou nebo sociálním vyloučením a nerovnost v příjmech zůstává mezi nejvyššími v EU. Financování a rozsah aktivních politik na trhu práce zůstávají ve srovnání s ostatními zeměmi EU nízké. Vysoké daňové zatížení osob s nízkými příjmy zůstává jako demotivační faktor pro formální zaměstnávání a snižuje poptávku po pracovnících s nízkou kvalifikací; významný nevyužitý potenciál přitom vykazuje ekologické zdanění a účinné zdanění majetku. Nízké financování veřejné zdravotní péče a vysoké přímé poplatky, nedostatečné zaměření na výkonnostní pobídky a efektivnost a nedostatečná koordinace potřebné péče vede ke snížené dostupnosti této péče pro velký podíl obyvatelstva. Existuje značný prostor ke zvýšení nákladové efektivnosti a kvality systému a napojení financování nemocnic na výkonnostní mechanismy.
- (13) Lotyšsko učinilo významný pokrok, pokud jde o reformu systému soudnictví. Podíl vyřešených občanskoprávních a obchodních sporů však zůstává nízký, což vytváří další zátěž pro podniky, a měla by být posílena role Soudní rady a soudních předsedajících při provádění soudních reforem. Nedostatky existují, pokud jde o boj proti daňovým únikům a vhodný výběr daní, a míra vyhýbání se daňovým povinnostem zůstává stále vysoká. Byl sice přijat insolvenční zákon, ale problémy přetrvávají, pokud jde o řádnou insolvenční politiku a efektivní systém dozoru ze

strany insolvenčních správců. Podnikatelskému prostředí a kvalitě veřejných služeb by prospěla razantnější opatření proti konfliktu zájmů a korupci, a to zejména v citlivých odvětvích, jako jsou veřejné zakázky, stavebnictví a zdravotnictví. Žádného pokroku nebylo dosaženo, pokud jde o návrhy Rady pro hospodářskou soutěž na změnu zákona o hospodářské soutěži s cílem poskytnout Radě pro hospodářskou soutěž větší institucionální a finanční nezávislost, aby mohla účinně zasahovat vůči veřejným subjektům. Zákon o veřejné službě nebyl přijat parlamentem. Bude důležité, aby byly zahrnuty místní vládní instituce.

- (14) V kontextu evropského semestru provedla Komise komplexní analýzu hospodářské politiky Lotyšska, kterou zveřejnila ve své zprávě o Lotyšsku pro rok 2015. Posoudila také program stability a národní program reforem, jakož i opatření přijatá v návaznosti na doporučení, která byla Lotyšsku adresována v předchozích letech. V úvahu brala nejen jejich význam pro udržitelnou fiskální a sociálně-ekonomickou politiku v Lotyšsku, ale také jejich soulad s pravidly a pokyny Unie, jelikož celkovou správu ekonomických záležitostí v Unii je třeba posílit tím, že pro budoucí rozhodování členských států budou poskytnuty vstupy na úrovni Unie. Doporučení v rámci evropského semestru jsou promítnuta do níže uvedených doporučení č. 1 až 4.
- (15) Na základě tohoto posouzení přezkoumala Rada program stability Lotyšska, přičemž její stanovisko⁷ je promítnuto zejména do níže uvedeného doporučení č. 1,

DOPORUČUJE Lotyšsku v období 2015–2016:

1. Zajistit, aby se odchylka od střednědobého cíle v letech 2015 a 2016 omezovala na příspěvek spojený se systémovou důchodovou reformou.
2. Zlepšit odborné vzdělávání a přípravu, urychlit reformu vzdělávacích osnov a zvýšit nabídku v oblasti učňovské přípravy. Zajistit, aby nový model financování systému vysokoškolského vzdělávání odměňoval kvalitu. Lépe zacílit financování výzkumu a vytvářet pobídky pro soukromé investice do inovací na základě rámce pro inteligentní specializaci.
3. Učinit konkrétní kroky k reformě sociální pomoci a zajištění přiměřenosti dávek a přijmout opatření ke zvýšení zaměstnatelnosti. Snížit vysoké daňové zatížení osob s nízkými příjmy přesunem daňového zatížení na jiné zdroje, které méně omezují růst. Přijmout opatření ke zlepšení dostupnosti, nákladové efektivnosti a kvality systému zdravotnictví a napojit financování nemocnic na výkonnostní mechanismy.
4. Zlepšit efektivnost systému soudnictví zvýšením odpovědnosti všech stran (včetně insolvenčních správců), zajištěním přiměřených prostředků pro boj proti daňovým únikům a posílením role Soudní rady. Zlepšit navrhovaný zákon o veřejné službě v zájmu posílení režimu pro řešení střetu zájmů a sladit odměňování se zodpovědnostmi.

V Bruselu dne

*Za Radu
předseda*

⁷ Pod čl. 5 odst. 2 nařízení Rady (ES) č. 1466/97.